

RAPORT TEHNIC

privind descărcarea de sarcina arheologică prin săpături arheologice de salvare la siturile arheologice Valul lui Traian de Jos și așezarea Pelinei III din zona proiectului ”*Apeduct magistral Cahul – Lebedenco – Pelinei - Găvănoasa - Vulcănești (satele) – Alexandru Ioan Cuza și rețelele interioare în satele: Lebedenco, Hutulu, Ursoaia, Pelinei, Sătuc, Găvănoasa, Vladimirovca și Nicolaevca, raionul Cahul (Etapele I și II)*”.

În decursul lunii iunie 2025, Agenția Națională Arheologică a realizat procedura de descărcare de sarcina arheologică în siturile Valul lui Traian de Jos (com. Găvănoasa, r-nul Cahul) și așezarea Pelinei III (com. Pelinei, r-nul Cahul). Cercetările au presupus lucrări de diagnoză, sondare, și excavare a zonei intersectate de proiectul apeductului magistral.

Investigațiile arheologice de teren au fost efectuate în baza Autorizației nr. 12/2025, Categoria B, eliberată de Ministerul Culturii pe numele domnului dr. Sergiu Matveev în data de 07.05.2025, specialist principal din cadrul Agenției Naționale Arheologice, arheolog expert (cod 12/RA). La cercetările de teren au participat și alți angajați ai Agenției Naționale Arheologice.

Situl arheologic Pelinei III a fost identificat în anul 1963 de către V.I. Marchevici. Acesta se află în partea sud-estică a localității, pe o pantă lină care coboară spre malul stâng al râului Cahul, în limitele terenurilor cu numerele cadastrale 1736202.028, 1736204.012, 1736204.013, 1736204.011 și 1736204.010. Pe suprafața respectivă se desfășoară lucrări agricole anuale.

În afară de investigațiile perieghetice de-a lungul traseului apeductului, au fost executate o serie de sondaje în vederea stabilirii stratigrafiei sitului și a identificării complexelor arheologice. Cercetările au stabilit că, în partea nordică a sitului, stratul de cultură a fost contaminat în prima jumătate a secolului XX, ca urmare a existenței aici a unei cărămidării, astăzi dispărută. În zona centrală și sudică, procesele de eroziune și spălare a solului în pantă au afectat stratul cultural, solul steril din punct de vedere arheologic fiind identificat la o adâncime de doar 0,3 m.

În suprafețele cercetate au fost descoperite fragmente ceramice (locale, lucrate manual, și amfore romane de import, lucrate la roata olarului), oase de animale și bulgări de lut ars. Cea mai reprezentativă categorie de descoperiri este alcătuită din fragmente de amfore romane de import. Acestea provin de la vase folosite pentru transportul uleiului de măsline și al produselor din pește, fiind datate în secolul III d.Hr.

Având în vedere materialul arheologic descoperit, situl arheologic Pelinei III reprezintă urmele unei localități rurale situate pe malul stâng al râului Cahul, în secolul III d.Hr., și poate fi atribuit culturii Etulia. Această cultură, răspândită în nord-vestul Mării Negre în preajma granițelor

Imperiului Roman, întreținerea relații economice strânse cu orașele romane de la Dunărea de Jos și de pe țărmul Mării Negre.

În situl arheologic **Vadul lui Traian de Jos** (com. Găvănoasa, r-nul Cahul), cercetarea a presupus excavarea unei secțiuni cu o lungime de 50 m în preajma terenurilor cu nr. cadastrale 9417206.106 și 9417206.107. Valul lui Traian de Jos, fiind o fortificație liniară, are o lungime de 126 km și se întinde de la râul Prut, la sud de satul Vadul lui Isac (raionul Cahul, Republica Moldova), până la țărmul vestic al lacului Sasâc (Kunduk), în apropierea orașului Tatarbuniar (regiunea Odesa, Ucraina).

Scopul intervenției arheologice a fost identificarea șanțului fortificației liniare și, eventual, surprinderea urmelor valului de pământ, care nu este vizibil la suprafață. În cadrul săpăturii, șanțul fortificației liniare a fost surprins în întregime. În zona în care a fost identificat șanțul, secțiunea excavată a fost extinsă până la o lățime de 2 m.

Ca și în alte sectoare a sitului Vadul lui Traian de Jos din această zonă, valul de pământ a fortificației liniare, a fost nivelat în anii 70-80 ai sec. XX în urma lucrărilor agricole pentru plantarea viței de vie. Șanțul fortificației însă, fiind situat în subteran, este conservat bine.

În urma cercetării arheologice am constatat că șanțul fortificației are o formă trapezoidală în secțiune. În partea superioară acesta are o deschidere de 6 m, iar la bază are o lățime de 3,25 m. Adâncimea șanțului de la nivelul actual de călcare fiind de 3,7 m. În partea superioară a umpluturii șanțului au fost identificate câteva oase de animale.

Valul lui Traian de Jos reprezintă o fortificație din perioada antichității târzii, construită în primele secole ale erei creștine, perioadă care corespunde apogeului dezvoltării și expansiunii Imperiului Roman. Cercetările efectuate la Găvănoasa aduc contribuții importante la cunoașterea uneia dintre cele mai semnificative fortificații liniare din spațiul Pruto-Nistrean, aflată, din păcate, într-un proces continuu de degradare.

Rezumând rezultatele investigațiilor arheologice, constatăm că obiectivele și sarcinile asumate și specificate în contractul nr. 2/2025 din 10 februarie 2025, încheiat între I.P. Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală și Agenția Națională Arheologică, referitor la descărcarea de sarcină arheologică a siturilor arheologice Pelinei III și Vadul lui Traian de Jos, au fost îndeplinite în totalitate.

Dr. Sergiu Popovici

1-3, Valul lui Traian de Jos, vederi asupra secțiunii în zona șanțului și profilele vestic (1) și estic (3)